

The Greek Review of Social Research

Vol 21 (1974)

21-22

Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άννης Μ. Στογιάννου

Γρηγόριος Γκιζέλης

doi: [10.12681/grsr.237](https://doi.org/10.12681/grsr.237)

Copyright © 1974, Γρηγόριος Γκιζέλης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γκιζέλης Γ. (1974). Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άννης Μ. Στογιάννου. *The Greek Review of Social Research*, 21, 297. <https://doi.org/10.12681/grsr.237>

«προϋπήρχαν του ναζισμού» και ως εκ τούτου «δεν ήταν σφωβιστικά», θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο ρατσισμός και ο σφωβισμός, χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ναζισμού, δεν είναι χιλιετήρια ανακάλυψη. Ίδιαίτερα στην περίπτωση της Τουρκίας αυτό πολύ καλά το γνωρίζουν κυρίως οι 'Αρμένιοι. Γι' αυτό θά μου επιτρέψω ο κ. Κιτσικίς να παρατηρήσω ότι ο «Παντουρκισμός», όπως εξ' άλλου και κάθε «Παν-δόγμα», είναι αναγκαστικά, μαζί με όλα τα άλλα, και ρατσιστικός και άπροκάλυπτα επεκτατικός. Γιατί άραγε η τουρκική περίπτωση να αποτελούσε εξαίρεση; 'Επί πλέον οι φιλοгерμανικές τάσεις της τουρκικής διπλωματίας και ο θαυμασμός των Τούρκων για τα γερμανικά πρότυπα οργανώσεως δεν εκδηλώνονται με την εμφάνιση του ναζισμού. Οι Τούρκοι υπήρξαν σύμμαχοι των Γερμανών στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και η έναρξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου βρήκε γερμανικές στρατιωτικές αποστολές στην Τουρκία και τουρκικά στρατιωτικά κλιμάκια στη Γερμανία, που έρχόνταν με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την οργάνωση του τουρκικού στρατού.

δ) 'Όσον αφορά την αξιολόγηση του έργου του Tekin Alp, όπως ορίστηκε δεν συμφωνώ με τον κ. Κιτσικί. 'Αν υπάρχουν αντιρρήσεις για την περικοπή από το κείμενο του Alp, τόν όποιον ο κ. Κιτσικίς θεωρεί όργανο της δικτικής προπαγάνδας και επομένως προκατειλημμένο έναντι των Τούρκων, δι παρακαλέσω τόν κ. συνάδελφο να καταφύγη σε άλλη πηγή, τουρκική αυτή τη φορά, στον καθηγητή της πολιτικής επιστήμης Kemal Karpat (Turkey's politics), ο οποίος άσφαλός δεν μπορεί να κατηγορηθή για «άντιτουρκισμό».

Τέλος, θά ήθελα να προσθέσω ότι τό θέμα του τουρκικού εθνικισμού, επειδή άπτεται άμεσα ζωτικών προβλημάτων του έλληνικού έθνους, είναι ένα θέμα που παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες στον κάθε έρευνητή που θά θελήσει να τό αναλύσει άντικειμενικά. 'Η ύπερβολική μίσος έννοια όπως τό ύπερβολικό μέρος εύκολα καταλήγουν σε ύποκειμενικές αξιολογήσεις και εσφαλμένα συμπεράσματα. Παραδέχομαι ότι ή ήγεςία και τόν δύο χωρών δεν μόρσετε στό παρελθόν να δημιουργήση τό κατάλληλο κλίμα συνεργασίας για τήν επίλυση κατά τρόπο ειρηνικό τόν τόσων προβλημάτων που άπασχόλησαν τήν δύο χώρες. 'Η έλληνική ήγεςία φέρει φυσικά ένα μεγάλο μέρος τής εύθύνης. Δέν είμαι όμως έτοιμος να συμφωνήσω με όποιονδήποτε ίσχυρισθή ότι ή τουρκική κυβέρνηση δέν έχρησιμοποίησε τόν τουρκικό εθνικισμό, τής μορφής που γνωρίζουμε στό άρθρο μας, άντιπροσωπευτικό ή όχι, για να παίζει τό διπλωματικό της παιχνίδι στις δύσκολες στιγμές του πολέμου και άργότερα στό θέμα τόν Στενός και τής Κύπρου. Σε περίοδοι κρίσεως είναι αυτό το είδος ο εθνικισμός,

έξτρεμιστικός, ρατσιστικός, επεκτατικός, που χρησιμοποιείται από τις κυβερνήσεις για τήν εκπλήρωση τών σκοπών τους. Αυτό βέβαια δέν είναι πάντα εύκολο, όπως απέδειξε ή πρόσφατη έλληνική περίπτωση. Στην περίπτωση πάντως τής Τουρκίας, ή πολιτική ήγεςία τής χώρας αυτής, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, φαίνεται να χρησιμοποιή τή σύμβολα και τήσ ιδέες του τουρκικού εθνικισμού με έξαιρετική μαεστρία, προς όφελος φυσικά του τουρκικού έθνους.

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΤΕΡΛΕΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Russel Bernard, *'Ανθρωπολογικά Θέματα, μετάφραση υπό 'Αννης Μ. Στογιάννου, 'Αθήνας: 'Εκδόσεις Α. Καραβία, 1971, σ. 68.*

Τό μικρόν αυτό βιβλίον περιλαμβάνει μίαν σειράν διαλέξεων αι όποιαι εδόθησαν υπό τόν συγγραφέα, καθηγητό τής 'Ανθρωπολογίας, εις τούς φοιτητάς τών Πανεπιστημίων 'Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών.

'Η σύνθεσις του άκροατήριου, αποτελούμενου εκ σπουδαστών τής Βιολογίας κυρίως, επηρέασε προφανώς τό περιεχόμενον τών διαλέξεων, αι όποιαι αποτελούν εισαγωγή εις τήν φυσικήν ιδίαν ανθρωπολογίαν.

Τό βιβλίον αποτελείται εκ τεσσάρων κεφαλαίων. Εις τό πρώτον κεφάλαιον «Εισαγωγή εις τήν 'Ανθρωπολογίαν», ο συγγραφέας περιγράφει τά όρια τής κοινωνικής ή πολιτιστικής ανθρωπολογίας, τής αρχαιολογίας, τής γλωσσολογίας και τής φυσικής ανθρωπολογίας, τών τεσσάρων δηλαδή κλάδων τής Γενικής 'Ανθρωπολογίας, ή όποια έχει ως βασικόν άντικείμενον μελέτην τής «κουλτούραν» ενός λαού.

Εις τό επόμενον κεφάλαιον (2. Θέσις του 'Ανθρώπου εις τήν Τάξιν τών Πρωτεύοντων, 3. Παλαιοντολογικά Δεδομένα τής 'Εξέλιξεως του 'Ανθρώπου, 4. Περι 'Ανθρωπίνων Φυλών) ο συγγραφέας εισάγει τόν αναγνώστην εις βασικά θέματα τής φυσικής ανθρωπολογίας, εκθέτων συγχρόνως μεθοδικώς τήν στροφήν του ενδιαφέροντος τών ανθρωπολόγων από τήν βιολογικήν εξέτασιν του ανθρώπου εις τό προϊόν «του διαλόγου μιάς ανθρωπίνης κοινωνίας και του περιβάλλοντός της», δηλαδή τής «κουλτούραν».

Λόγω τής εμφάσεως ή όποια δίδεται εις τήν φυσικήν ανθρωπολογίαν, κλάδον άπασχόητε γνωστόν εις τό έλληνικόν κοινόν, τούτο έστερηθή τής ευκαιρίας μιάς βαθύτερας γνωριμίας τής κοινωνικής ή πολιτιστικής ανθρωπολογίας,

δηλαδή μιάς επιστήμης πολύ γνωστής εις τόν ευρωπαϊκόν και αμερικανικόν χόρον, άγνωστόν όμως εις τήν 'Ελλάδα. 'Η πολιτισμική ανθρωπολογία έχει ακαδημαϊκήν ζωήν ενός αιώνος περίπου. Προφανώς εκ παραδρομής τοποθετείται, εις τό βιβλίον, ή γένεσις τής εις τά μέσα του είκοστού αιώνος (σ. 19).

'Η ανθρωπολογία είναι ή κατ' έξοχήν επιστήμη ή όποια επιχειρεί να επίλυση τās δυσκολίας τής έννοιολογικής μεταφοράς ένός όρου από μίαν γλώσσαν εις τήν άλλην. 'Η μεταφράστρια άντιμετώπισε τό πρόβλημα αυτό με σχετική επιτυχίαν. Προβλήματα όπωσδήποτε εδημιούργησεν ή απόδοσις του όρου culture διά τής λέξεως «κουλτούρα». 'Η λέξις culture έχει διά τούς ανθρωπολόγους σημασίαν διάφορον εκείνης ή όποια έγινε άποδεκτή υπό τών κοινωνιολόγων-όπαδόν τής θεωρίας τής μαζικής κοινωνίας. Εις τήν 'Ελλάδα, ή απόδοσις του όρου culture διά τής λέξεως κουλτούρα άπηχεί κοινωνιολογικάς και ανθρωπιστικάς έννοιάς. 'Η χρησιμοποίησις όμως τής ίδιας λέξεως διά τήν απόδοσιν και τής ανθρωπολογικής έννοιάς τής culture είναι δυνατόν να προκαλέση προβλήματα κατανοήσεως. Τό γεγονός ότι ή λέξις «κουλτούρα» είναι ακατάλληλος διά τήν απόδοσιν του όρου culture φαίνεται και εκ τού ότι ή μεταφράστρια αναγκάζεται να άποφύγη τό έπίθετον cultural διά τής λέξεως «πολιτιστικός», δημιουργούσα ούτω σύγχυσιν εις τόν μη ειδικόν αναγνώστην, ο όποιος άδυνατεί να κατανοήση ότι ή λέξις «πολιτιστική» χρησιμοποιείται ως έπίθετον του όυσιαστικού «κουλτούρα».

'Εδδ πρέπει να σημειωθή ότι ούτε τό έπίθετον «πολιτιστική», ως προδιοριστικόν τής ανθρωπολογίας, άποδίδει όρθως τήν έννοιαν cultural, δεδομένου ότι έχει έντονον έννοιολογικήν άπόχρωσιν όηλοτικήν τής ικανότητος προς τί, ή όποια έλλείπει από τόν άγγλικόν όρον.

'Εν πίση περίπτωσηί εις ής άνω επιμελημένη έκδοσις άποτελεί σπουδαίον βοήθημα όχι μόνον διά τόν 'Ελληνα φοιτητήν τής Βιολογίας αλλά και διά τόν αναγνώστην με γενικά ανθρωπολογικά ενδιαφέροντα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Grossin William, *'Η έργασία και ο χρόνος* ('Ερρίκος, Διδάρεια, Ρυθμός). Παρίσι, έκδ. «'Ανθρωπος», 1969.

'Ο W. Grossin, Καθηγητής τής Κοινωνιολογίας εις τό Πανεπιστήμιον του Nancy τής Γαλλίας, άσχολείται με θέματα άφορρόντα εις τήν έργασίαν και τήν